

MONEY WAYS

INHOUDELIJKE VERANTWOORDING - 2015-2016

RIDDERKERK

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Inhoud

Inhoud	2
H1. Introductie	3
H2. Programmabeschrijving	3
2.1 Aanleiding.....	3
2.2 Over MoneyWays.....	3
2.3 MoneyWays in het onderwijs.....	4
2.4 Projectdoelstellingen.....	4
H3. Doorontwikkeling.....	5
H4. Peer education.....	5
4.1 Methodiek	5
4.2 Peer educators in de gemeente Ridderkerk.....	6
H5. Uitvoering MoneyWays	6
5.1 Deelname in de gemeente Ridderkerk.....	6
5.2 Resultaten.....	7
5.3 Aandachtspunten en ontwikkeling.....	8
5.4 Extern evaluatieonderzoek.....	9
H6. Conclusie en toekomst.....	9
H7. Financiële verantwoording	9

H1. Introductie

In de afgelopen schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 is het project MoneyWays in de gemeente Ridderkerk in het voortgezet onderwijs aangeboden. In deze verantwoording wordt er teruggeblikt op het verloop van MoneyWays en worden de belangrijkste resultaten van het afgelopen schooljaar 2015-2016 besproken. MoneyWays is een programma dat de taboes onder jongeren over omgaan met geld, schulden en armoede doorbreekt en gemeenten, maatschappelijke instellingen en het onderwijs ondersteunt bij het weerbaar maken van jongeren die risico lopen om in armoede- en schuldenproblematiek terecht te komen en om niet zichtbare bestaande problemen op dit vlak vroeg te signaleren en bespreekbaar te maken.

Na een succesvolle pilot in 2013-2014 waaruit een grote vraag ontstond, heeft in de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 een landelijke uitrol van het programma plaatsgevonden. Deze uitrol is mogelijk gemaakt met financiering van ministerie van SZW, diverse gemeenten, particuliere fondsen en Diversion en het Nibud zelf. Samen met de andere koplopergemeenten Spijkenisse, Groningen, Velsen, Beverwijk en Barendrecht heeft de gemeente Ridderkerk in het landelijke uitroltraject een voortrekkersrol ingenomen in de preventie van armoede- en schuldproblematiek onder jongeren.

H2. Programmabeschrijving

2.1 Aanleiding

Uit onderzoek van het Nibud is gebleken dat één op de vijf jongeren financieel risicogedrag vertoont. Bij veel jongeren ontbreekt het aan bewustzijn over hun financiële situatie en aan kennis om op de juiste manier met geld om te gaan. Leren omgaan met geld is daarom een belangrijk onderdeel van een jongere voorbereiden op een zelfstandige en financieel zelfredzame toekomst. Immers, bijna elke beslissing heeft in meer of mindere mate een financieel component. Het aantal financiële beslissingen en financiële verantwoordelijkheden neemt toe naarmate kinderen ouder worden. Door kinderen en jongeren al vroeg te leren hoe zij bewust met geld kunnen omgaan, worden zij voorbereid op de toekomst waarin zij al deze beslissingen zelfstandig moeten maken.

Tegelijkertijd nemen verleidingen toe: online winkelen, de druk om er bij te horen (peer pressure), de slimme marketingtrucs die nu ook via blogs en vlogs de jongeren bereiken, en bovendien wordt geld minder tastbaar door het contactloos betalen en kopen op afbetaling. Omdat jongeren niet altijd de gevolgen hiervan overzien, kunnen ze, vaak op steeds jongere leeftijd, te maken krijgen met geldzorgen; een maatschappelijk probleem met verstrekkende gevolgen.

2.2 Over MoneyWays

MoneyWays is een programma dat de taboes onder jongeren over omgaan met geld, schulden en armoede doorbreekt en gemeenten, maatschappelijke instellingen en het onderwijs ondersteunt bij het weerbaar maken van jongeren die risico lopen om in armoede- en schuldenproblematiek terecht te komen en om niet zichtbare bestaande problemen op dit vlak vroeg te signaleren en bespreekbaar te maken. Diversion en het Nibud ontwikkelden MoneyWays om tegemoet te komen aan de vraag vanuit het onderwijs om een programma waarin niet alleen het omgaan met geld, maar ook de sociaal-emotionele kant van geld, schulden en armoede bespreekbaar wordt gemaakt. Om dit te bewerkstelligen, wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde peer education methodiek, waarin

jongeren als rolmodellen voor de klas staan om op een laagdrempelige en veilige wijze de sociaal-emotionele kant van omgaan met geld, armoede en schulden bespreekbaar maken. Omdat deze peer educators - in tegenstelling tot de docent - een niet formele relatie hebben met de klas en als gelijke (*peer*) voor de groep staan, kunnen zij makkelijker persoonlijke ervaringen delen over omgaan met geld, schulden en armoede in het gezin en groepsdruk en de dialoog met en tussen jongeren onderling aan gaan. Het programma heeft sinds het schooljaar 2013-2014 in meer dan 600 klassen gedraaid.

2.3 MoneyWays in het onderwijs

Naast het vergroten van de financiële kennis en het inzicht van jongeren, wordt met de MoneyWays methode ingezet op het bespreekbaar maken van de sociaal emotionele kant van onderwerpen als geld, schulden en armoede. Juist deze dialoog ontbreekt vaak in de huidige vorm van financiële voorlichting op scholen. Het programma wordt dan ook met veel enthousiasme ontvangen door de deelnemende scholen. Zij zien dat leerlingen het moeilijk vinden met elkaar en met de school in gesprek te gaan over bijvoorbeeld de druk om merkleding te kopen, problemen met telefoonabonnementen en het zelf verantwoordelijk worden voor zaken als een zorgverzekering als je 18 wordt. Ook wanneer situaties uit de hand lopen en er sprake is van bijvoorbeeld armoedeproblematiek in het gezin, het hebben van verschillende telefoonabonnementen en strafbare zaken als afpersing, pinpasfraude en diefstal, vinden jongeren het lastig dit bij zichzelf en vrienden te signaleren en (tijdig) hulp te zoeken. Het programma wordt door scholen gezien als ijsbreker waardoor docenten de mogelijkheid geboden wordt om dit lastige thema in te bedden in het reguliere curriculum, de mentorlessen en zorgstructuur binnen de school en daarmee ook de dialoog (en waar nodig doorverwijzing naar hulpverlening) rondom deze thema's in school te verduurzamen. Docenten worden middels dit project tevens ondersteund bij het wegnemen van hun handelingsverlegenheid wat betreft het doorbreken van de taboes rond deze onderwerpen bij jongeren. Bovendien, doordat de groep van peer educators divers is, kan goed worden ingespeeld op lokale problematiek en de diversiteit binnen de klassen. De afgelopen jaren hebben aangetoond dat de peer education methodiek goed aansluit bij de vraag die er in het onderwijs ligt om het taboe op geld, armoede en schulden te doorbreken.

2.4 Projectdoelstellingen

MoneyWays is erop gericht om armoede- en schuldenproblematiek tegen te gaan door financieel bewustzijn en weerbaarheid onder jongeren te stimuleren. De overkoepelende thema's binnen het project zijn omgaan met geld en het aangaan van de open dialoog over de sociaal emotionele kant hier van. Binnen het onderwijsprogramma staan de volgende doelstellingen centraal:

- Jongeren bewust maken van het belang van financiële kennis en inzicht geven in de consequenties van hun financiële gedrag.
- De sociaal-emotionele kant van geld bespreekbaar maken: hoe ga je om met verleidingen en peer pressure, hoe bewaak je je grenzen en corrigeer je jezelf en mensen in je omgeving?
- De kennis en vaardigheden van jongeren over (omgaan met) geld laten toenemen.

H3. Doorontwikkeling

Naar aanleiding van de bevindingen en evaluaties van docenten en peer educators in het vorige schooljaar is het lesmateriaal verder aangescherpt op de volgende onderdelen:

- Uit evaluaties met docenten bleek dat het lesmateriaal niet altijd evenveel aansluiting vond bij de verschillende doelgroepen om voldoende bewustwording te creëren over hun eigen financiële situatie en risico's. Er is daarom verder gedifferentieerd naar niveau, leeftijd en financiële zelfstandigheid. Het doorontwikkelde lesmateriaal biedt verschillende opties om de juiste aansluiting bij de doelgroepen te vinden. Bijvoorbeeld een casus specifiek voor achttienplussers over verzekeren en op jezelf gaan wonen, of casussen over studieleningen voor havo en vwo leerlingen. Met het huidige materiaal wordt beter ingespeeld op de belevingswereld van de verschillende doelgroepen.
- Om meer bewustwording over hun eigen financiële situatie en risico's te bewerkstelligen is er naast het leveren van meer maatwerk, ook ingezet op het verder stimuleren van het reflectie vermogen van de leerling. Er zijn opdrachten ontwikkeld waardoor leerlingen de thematiek en stof nu meer op hun eigen situatie betrekken, zo is er een opdracht gericht op hun eigen financiële valkuilen en een opdracht over hun toekomstperspectief. Het effect van deze doorontwikkeling is dat het reflectie vermogen van de leerlingen gestimuleerd wordt door meer in te zoomen op de eigen (nabije) situatie van de leerlingen.
- De persoonlijke ervaringen en herkenbare voorbeelden van de peer educators zijn de kernelementen van MoneyWays. Tijdens het monitoren van lessen en uit evaluaties met peer educators bleek dat de persoonlijke voorbeelden niet altijd herkenbaar genoeg waren voor de leerlingen. Om de kracht van peer education optimaal te kunnen benutten hebben de peer educators afgelopen zomer een aanvullende training gevolgd. Tijdens deze training is er extra aandacht besteed aan hoe de peer educators hun persoonlijke ervaringen nog beter kunnen inzetten om het taboe op armoede- en schuldenproblematiek in de klassen te doorbreken. Dit heeft er aan bijgedragen dat leerlingen opener en eerlijker over hun eigen situatie of problematiek praten.
- Daarnaast gaven docenten aan dat leerlingen baat hebben bij veel afwisselende werkvormen. In het doorontwikkelde lesmateriaal zijn daarom veel verschillende werkvormen toegepast. Zo worden de opdrachten zowel plenair als in kleine groepjes uitgevoerd en werken de leerlingen zelfstandig. Bovendien is er een prikkelende leskaart en een online quiz ontwikkeld. Docenten hebben aangegeven dat zowel dat de leskaart als de zeer afwisselende werkvormen er aan hebben bijgedragen dat leerlingen geprikkeld en gemotiveerd werden actief aan de slag te gaan en de stof op zichzelf te betrekken.
- Ten slotte gaven docenten aan nog met de thematiek aan de slag te willen na de lessenreeks, maar daar niet altijd de juiste middelen voor hadden. In nauwe samenwerking met het Nibud is het online platform www.moneyways.nl daarom nog verder aangevuld met opdrachten waar de docent na afloop van het project mee uit de voeten kan.

H4. Peer education

4.1 Methodiek

Om de thematiek op de scholen bespreekbaar te maken worden jongeren ingezet om de dialoog aan te gaan met leeftijdsgenoten. Peer education betekent letterlijk: gelijkenonderwijs. Jonge rolmodellen worden ingezet om thema's die veel jongeren saai vinden, in de (culturele) taboesfeer liggen of politiek gevoelig zijn, bespreekbaar te maken. De leefwereld van jongeren vormt daarbij

voor Diversion het uitgangspunt, ze gaat de positieve confrontatie aan en investeert in jonge communityleaders die het verschil willen maken.

Peer educators worden er bij Diversion in opgeleid om met het gedeelde referentiekader dat zij met jongeren hebben en door het delen van persoonlijke ervaringen, de dialoog aan met andere jongeren aan te gaan.

In de peer education programma's staan de volgende uitgangspunten centraal:

- een combinatie tussen kennisoverdracht en dialoog;
- werken vanuit de leefwereld van jongeren;
- een veilige sfeer in de klas;
- peer educators staan dicht bij de leefwereld van leerlingen;
- overbruggen het verschil in opvattingen die jongeren op school, vanuit huis en op straat meekrijgen;
- inzet op reflectief gedrag en corrigerend vermogen van de groep;
- bijdragen aan de zelfredzaamheid van jeugdigen.

Diversion heeft een poule van ongeveer 1000 peer educators die in de afgelopen jaren betrokken zijn geweest bij verschillende projecten. Ongeveer 100 peer educators zijn het afgelopen schooljaar door heel Nederland actief geweest. Deze poule is zeer divers, zowel qua sekse, culturele en etnische achtergrond, opleiding als woonplaats. In het programma MoneyWays worden jongeren tussen de 18 en 28 jaar als rolmodellen ingezet om vanuit hun eigen achtergrond en ervaringen met geld, armoede en schulden het gesprek over de verschillende aspecten van geld in de klas aan te gaan.

4.2 Peer educators in de gemeente Ridderkerk

De peer educators die in de afgelopen schooljaren voor de klassen in Ridderkerk gestaan hebben komen allen uit de randstad, indien mogelijk uit de buurt van Ridderkerk om zo goed mogelijk aan te kunnen sluiten bij de lokale context en diversiteit van verhalen en ervaringen in de gemeente. De afgelopen schooljaren hebben er in totaal 14 peer educators in de gemeente Ridderkerk voor de klas gestaan. Zij zijn enerzijds didactisch getraind, waarin communicatieve basisvaardigheden, verschillende onderwijsvormen en onderwijsniveaus waarmee ze te maken krijgen binnen MoneyWays aan bod komen. Anderzijds zijn zij inhoudelijk getraind, waarin aandacht wordt besteed aan de inhoud van het project als ook het overbrengen van die inhoud. Gedurende hun loopbaan als peer educator worden zij intensief begeleid door middel van jaarlijkse trainingen, uitwisselingsmogelijkheden met andere peer educators tijdens intervisiebijeenkomsten en het jaarlijks terugkerende functioneringsgesprek.

H5. Uitvoering MoneyWays

5.1 Deelname in de gemeente Ridderkerk

In de gemeenten Barendrecht en Ridderkerk hebben de afgelopen schooljaren 42 klassen deelgenomen, waarvan 21 klassen in de gemeente Ridderkerk. De scholen deden mee met verschillende niveaus en leerjaren: het vwo, de havo, het vmbo (tl, gl, kb en bb) en het mbo (niveau 2,3 en 4). De scholen die hebben deelgenomen hebben openbare karakters.

In het overzicht hieronder worden de deelgenomen scholen met het aantal klassen in Ridderkerk weergegeven:

2014-2015:

- Farel College Ridderkerk: 2 klassen
- Maxima College Ridderkerk: 4 klassen

2015-2016:

- Farel College Ridderkerk: 2 klassen
- Gemini College Ridderkerk: 9 klassen
- Maxima College Ridderkerk: 4 klassen

5.2 Resultaten

De evaluaties van het afgelopen schooljaar met de scholen en peer educators geven een positief beeld van zowel het verloop van de lessen als de behaalde resultaten.

Docenten zijn vrijwel unaniem tevreden over de samenwerking, de methodiek en de resultaten van MoneyWays. Nagenoeg alle docenten hebben dan ook al aangegeven volgend schooljaar het programma opnieuw onderdeel van het curriculum op financieel educatie. Hieronder worden de belangrijkste resultaten toegelicht.

Er zitten grote verschillen tussen de achtergronden van leerlingen in klassen die deelgenomen hebben aan MoneyWays: van klassen met streng christelijke jongeren van het platteland tot aan klassen met grootstedelijke karakters, van leerlingen afkomstig uit arme milieus tot aan leerlingen uit welgestelde en hoogopgeleide milieus. In een aantal van deze klassen hebben docenten grote moeite met het bespreekbaar maken van geld, armoede en schulden. De docenten stonden regelmatig versteld van de kracht van peer education. De docent van het Maximacollege was onder de indruk van het vermogen van de peer educators om de leerlingen enthousiast te maken voor het onderwerp. Zelfs leerlingen die op de gezette tijden van het project geen aanwezigheidsplicht hadden, kwamen steevast enthousiast opdagen. Peer educators raakten de leefwereld van leerlingen. Doordat zij zich kwetsbaar op stelden en hun persoonlijke verhalen deelden, kwamen zelfs de meest gesloten of ongeïnteresseerde leerlingen met persoonlijke ervaringen die op voorhand niet altijd bij de docent of andere leerlingen bekend waren. Zo spraken twee jongens op het Farel College voor het eerst openhartig over de scheiding van hun ouders en de geldproblemen daaruit voortkwamen.

Docenten geven aan dat het gesprek met de peer educators ook het gesprek tussen leerlingen open breekt. Doordat leerlingen hun eigen ervaringen en struikelblokken rondom omgaan met geld met elkaar delen, leren zij van elkaar. Zo vinden veel leerlingen sparen moeilijk, en geven leerlingen die dit wel doen en financieel al zelfstandiger zijn, tips aan leerlingen die dit moeilijk vinden. Niet alleen de peer educators maken leerlingen bewust van hun eigen struikelblokken, hetzelfde geldt dus voor leerlingen onder elkaar.

MoneyWays onderscheidt zich van reguliere financiële educatie, vanwege de focus op de sociaal emotionele kant van geld. Gedurende de lessenreeks bleken de onderwerpen groepsdruk, reclames en status bij alle groepen de nodige inzichten op te leveren. Leerlingen op het Gemini College bijvoorbeeld gaven aan het belangrijk te vinden met de laatste mode mee te lopen, zodat niemand iets negatiefs over hun uiterlijk zouden kunnen zeggen. Leerlingen zijn in eerste instantie geneigd om niet toe te geven dat zij hiervoor gevoelig zijn, terwijl peer pressure een grote rol bleek te spelen. Ook de docent van het Farel college gaf aan dat leerlingen veel waarde hechten aan materiële zaken, zoals kleding en telefoons, terwijl de leerlingen voornamelijk uit arme gezinnen komen. Door de positief confronterende gesprekstijl van peer educators werden leerlingen gedwongen kritisch naar

hun eigen gedrag te kijken. Hierdoor raakten leerlingen zich bewuster van hun financiële risicogedrag en invloeden van buitenaf.

Een ander belangrijk aspect waar leerlingen tijdens de lessen bij stil staan is hun toekomstperspectief. Veel leerlingen hebben enerzijds een onrealistisch beeld van het werk op hun niveau en het salaris dat daarbij hoort. Anderzijds hebben zij geen of een onrealistisch beeld van de kosten die gepaard gaan met een vervolgstudie en zelfstandig wonen. Omdat de peer educators deze stap al hebben gemaakt en door leerlingen worden gezien als geloofwaardige gesprekspartner, was dit voor veel leerlingen een eye-opener. Deze leerlingen hebben meer kennis van de toekomstige kosten die op hun pad komen, zijn zich meer bewust van de financiële risico's en zijn beter voorbereid op de volgende stappen in hun financiële zelfredzaamheid.

- *“De leerlingen hadden geen besef van zorgtoeslag of de hoogte van de huur van een kamer. Dankzij het ons budget hebben de leerlingen hiermee kennis kunnen maken.”* – peer educator over het Gemini College

5.3 Aandachtspunten en ontwikkeling

Uit de evaluaties blijken ook enkele aandachtspunten, die worden meegenomen in de doorontwikkeling van het programma.

- Het differentiëren naar niveau, leeftijd en financiële zelfstandigheid blijft een aandachtspunt. Naar aanleiding van de evaluaties met docenten en betrokken partijen is hier na het eerste uitvoeringsjaar een flinke ontwikkelslag in gemaakt. Hierdoor blijkt het programma nu beter aan te sluiten bij verschillende niveaus, leeftijden en mate van zelfstandigheid. Toch blijft deze differentiatie een belangrijk ontwikkelpunt. Zo blijft het doorbreken van het taboe en het bespreekbaar maken van de sociaal-emotionele kant van geld een uitdaging voor peer educators in de meeste havo en vwo klassen. Deze leerlingen hebben het vermogen kennis tot zich te nemen en daar met een analytische blik naar te kijken, en zijn minder gewend om vanuit hun onbewuste gedrag en emoties te praten. Het afgelopen jaar hebben we gemerkt dat het toevoegen van meer praktische oefeningen gericht op hun (toekomstige) situatie en aanvullende gesprekshandvatten, peer educators helpt om het taboe te doorbreken, specifiek in deze klassen.
- Uit evaluaties blijkt bovendien dat het in een aantal gevallen voor de jongste leeftijdsgroep, meestal de derdejaars vmbo leerlingen, lastig blijft de stof op zichzelf te betrekken omdat zij niet altijd direct met de besproken thematiek en kostenposten te maken hebben doordat zij nog niet financieel zelfstandig zijn. Om betere aansluiting te vinden bij deze leeftijdsgroep wordt er volgend jaar ingezet op opdrachten die beter bij de huidige (financiële) situatie van de leerlingen past, om meer herkenbaarheid en urgentie bij deze groep te creëren.
- Een belangrijk evaluatiepunt is dat er een gebalanceerde combinatie van kennis, dialoog en praktische handvatten moet zijn. De praktische opdrachten, naast het bespreekbaar maken van de sociaal-emotionele kant, in het huidige materiaal zijn hier het goed voorbeeld van. Het afgelopen schooljaar is hier met name op ingezet voor de groep mbo-studenten, omdat zij vroeg financieel zelfstandig worden. Dit schooljaar bleken ook andere groepen behoefte te hebben aan meer praktische vaardigheden zodat zij hier gelijk mee aan de slag zouden kunnen.

- Ten slotte is er opnieuw gebleken dat het succes van het programma grotendeels afhankelijk is van de kwaliteit van peer educators. De training en begeleiding van de peer educators krijgt dan ook de volle aandacht. Deze zomer wordt er met alle peer educators een functioneringsgesprek gevoerd en opnieuw getraind. De meer ervaren peer educators zijn gedurende het jaar rolmodel voor andere peer educators.

Naast de doorontwikkeling van het lesmateriaal zal aan bovenstaande punten structureel aandacht besteed worden tijdens de training met peer educators, intervisiebijeenkomsten en monitoring van de lessen om zo zicht te blijven houden op de benodigde ontwikkelingen.

5.4 Extern evaluatieonderzoek

Dit schooljaar heeft er een uitgebreid evaluatieonderzoek plaatsgevonden, uitgevoerd door een extern onderzoeker. Het Verwey Jonker voert onder leiding van Eva Klooster het onderzoek uit. Zij heeft ervaring met het evalueren van programma's die plaatsvinden in het onderwijs, als ook met het evalueren van de peer education methodiek.

Voor dit onderzoek zijn zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethoden ingezet. Voor het kwantitatieve deel is een tweetal vragenlijsten ontwikkeld die door leerlingen is ingevuld voorafgaand aan deelname en drie weken na deelname aan het project. Het kwalitatieve deel bestond uit observaties in klassen en interviews met leerlingen, peer educators en docenten. De resultaten van het onderzoek worden met de gemeenten gedeeld.

H6. Conclusie en toekomst

MoneyWays heeft de afgelopen twee schooljaren ruim draagvlak gekregen in de gemeente Ridderkerk. Vanuit het onderwijs is er een grote behoefte aan een laagdrempelige aanpak, die niet alleen informatief is en op de feitelijke aspecten van geld inzet, maar ook op het bespreekbaar maken van de sociaal emotionele kant van geld, schulden en armoede. De inhoud en methodiek van MoneyWays wordt zowel door de gemeente als de docenten en peer educators als grote meerwaarde gezien. Daarnaast hebben docenten en peer educators bruikbare aanbevelingen gedaan om het lesmateriaal te ontwikkelen. Naar aanleiding van de resultaten van het externe evaluatieonderzoek en bevindingen van gemeente en scholen zal het programma in de gemeente aangescherpt en verduurzaamd worden.

De vraag naar MoneyWays is in de gemeente Ridderkerk onverminderd groot en maakt de gemeente Ridderkerk het mogelijk om aan de groeiende vraag te voldoen. Met veel genoegen kijken we daarom uit naar de samenwerking die opnieuw aangegaan wordt tussen Diversion en de gemeente Ridderkerk in het schooljaar 2016-2017.

H7. Financiële verantwoording

De gemeente Ridderkerk heeft gezamenlijk met de gemeente Barendrecht als koplopergemeente deelgenomen aan de cofinanciering-constructie die door het Ministerie van SZW is mogelijk gemaakt. Deze cofinanciering-constructie bestaat uit een commitment van twee jaar met in totaal 50 deelnemende klassen. De kosten hiervoor bedragen €750,- exclusief btw per klas. Dat betekent dat er per schooljaar een vaste bijdrage van €18.750,- exclusief btw aan de gemeente is gevraagd.

	schooljaar 2014-2015	schooljaar 2015-2016
Projectleiding	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Vorbereiding	€ 2.500,00	€ 2.500,00
Uitvoer	€ 6.000,00	€ 6.000,00
Evaluatie	€ 5.400,00	€ 5.400,00
Kennisdeling en inbedding	€ 3.350,00	€ 3.350,00
Totaalkosten voor gemeente (25 klassen per jaar)	€ 18.750,00	€ 18.750,00
<i>Prijs per klas</i>	<i>€ 750,00</i>	<i>€ 750,00</i>
<i>Eigen bijdrage scholen per klas (door gemeente geïnd)</i>	<i>€ 50,00</i>	<i>€ 50,00</i>
<u>Totaal bedrag per klas</u>	<u>€ 800,00</u>	<u>€ 800,00</u>

Toelichting op kosten

- Bovenstaande bedrag zijn inclusief reis- en verblijfkosten en exclusief 21% BTW.
- Per schooljaar is er bij de start van het project 75% van het totaal bedrag gefactureerd en bij afronding de laatste 25%. Genoemde bedragen zijn inclusief de eigen bijdrage van de scholen en zijn allen exclusief BTW.